

OPATRENIA TÝKAJÚCE SA VZDELÁVANIA ZABÚDAJÚ NA DETI Z OHROZENÝCH SKUPÍN

(Bratislava, 17. decembra) Verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová sa zaoberala viacerými podnetmi namietajúcimi neprimerané zásahy do práva na vzdelávanie a úplné obmedzenie prístupu k vzdelávaniu pre niektoré skupiny detí. Ombudsmanka v tejto súvislosti zrealizovala právnu analýzu rozhodnutí týkajúcich sa mimoriadneho prerušovania prezenčnej školskej výučby. Napriek tomu, že podľa zákona bolo prerušenie školskej výučby možné a nepochybne sledovalo legitímny cieľ (spomalenie šírenia ochorenia COVID-19), **mohlo podľa verejnej ochrankyne práv dôjsť k porušeniu práv žiakov stredných škôl a druhého stupňa základných škôl. Predmetné rozhodnutia totiž neboli vždy v jednotlivých obdobiach nevyhnutné a primerané.**

So svojimi zisteniami sa obrátila na Ministerstvo školstva SR i Ústredný krízový štáb. O výsledkoch preskúmania informovala aj prezidentku SR Zuzanu Čaputovú.

„Nespochybnujem skutočnosť, že rozhodnutia ministra školstva týkajúce sa mimoriadneho prerušenia školskej výučby sú prijímané na základe relevantného zákonného základu a ani to, že sledujú legitímny cieľ (ochranu verejného zdravia). Samotná skutočnosť, že opatrenie sleduje legitímny cieľ, však nezabavuje príslušné orgány aj povinnosti zvažovať závažnosť ich dopadov,“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Zároveň doplnila, že rozhodnutia, ktoré platili vo všetkých regiónoch nereflektovali cenné informácie získané aj plošným testovaním o regionálne nerovnomernom šírení ochorenia COVID-19.

Opatrenia nie sú primerané

Ombudsmanka analýzou dospela k záveru, že prijaté rozhodnutia neboli primerané, pretože dostatočne nezohľadňovali fakt, že na území Slovenskej republiky máme žiakov, ktorí nemajú prístup k online dištančnému vzdelávaniu. Osobitne citelné sú tieto zásahy pri žiakoch zo sociálne znevýhodneného prostredia, vo vzťahu ku ktorým mimoriadne prerušenie prezenčnej školskej výučby znamená stratu prístupu k akémukoľvek vzdelaniu v tej najcitlivejšej časti – v rámci povinnej školskej dochádzky. Tým sa pre nich podstatne sťažuje aj možnosť dostať sa zo špirály chudoby.

Pre deti, ktoré nemajú prístup k online výučbe, či už ide o deti zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo iných žiakov, ktorí pre majetkové pomery svojich rodičov či rozhodnutie ich školy nemajú prístup k online výučbe, by preto mal byť garantovaný prístup k prezenčnému vzdelávaniu, i keď s prísnymi obmedzeniami. **„Súčasnú podmienku vzdelávania v skupinách po piatich žiakoch sa však nevzťahujú na všetkých žiakov bez prístupu k online dištančnej výučbe a po komunikácii s oslovenými učiteľmi som zistila, že školy (osobitne tie s väčšinou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo bez prístupu k online dištančnej**

výučbe) nedokážu takúto výučbu zabezpečiť všetkým žiakom, ktorí ju potrebujú v postačujúcom rozsahu,“ uviedla verejná ochrankyňa práv.

Podobné požiadavky sa vzťahujú aj na výučbu žiakov so zdravotným znevýhodnením, pri ktorých dištančné vzdelávanie nie je efektívne.

Testovanie v školách

Preukazovanie sa negatívnym testom v škole môže byť ústavne konformné, avšak len za určitých predpokladov. Prvým je splnenie podmienky nevyhnutnosti, a to odôvodnením regionálnou epidemiologickou situáciou. Druhým kritériom je splnenie podmienky primeranosti, teda zabezpečením finančnej i kapacitnej dostupnosti testovania zo strany štátu. Štát sa tejto zodpovednosti nemôže zbaviť poverením zriaďovateľov, pokiaľ tento typ preneseného výkonu štátnej správy finančne nepokryje po materiálno-technickej, ale aj personálnej stránke. Tieto podmienky nateraz naplnené neboli.

Aj pri splnení týchto predpokladov je však potrebné netestovaným žiakom zabezpečiť prístup k online dištančnému vzdelávaniu. Pre žiakov, ktorí nemajú prístup k online vzdelávaniu bude potrebné zachovať výnimky obmedzeného prezenčného vzdelávania aj pre netestovaných žiakov.

Vyžadovanie testovania zákonných zástupcov za súčasnej požiadavky opakovaného testovania samotných žiakov podľa ombudsmanky neobstojí, pretože nie je nevyhnutné, primerané a ani rozumne odôvodnené sledovaným cieľom.

Ombudsmanka navrhuje ministerstvu pripraviť plán

Ombudsmanka vníma aktuálnu epidemiologickú situáciu a nežiada ministra školstva o okamžité obnovenie prezenčnej výučby. Akcentuje však potrebu pripravenia plánu prijímania opatrení v oblasti vzdelávania reflektujúceho aj regionálny vývoj epidemiologickej situácie a požiadavky na vzdelávanie ohrozených žiakov. Osobitne potrebné je pritom rozhodnutia o mimoriadnom prerušení školskej výučby presvedčivo odôvodňovať, jasne formulovať ich požiadavky a komunikovať ich v takom časovom odstupe, aby sa na ne mohli školy, zriaďovatelia, ale aj samotní žiaci a ich zákonní zástupcovia pripraviť.

Keďže mimoriadne prerušenie prezenčnej školskej výučby už nadobúda trvalý charakter, je podľa ombudsmanky na mieste zvážiť aktualizáciu štátneho vzdelávacieho programu s ohľadom na dlhodobú dištančnú výučbu a rozsah vedomostí, ktoré mohli byť žiakom počas tohto obdobia efektívne sprostredkované.

„Vítam schválenie COVID automatu, no zároveň vnímam, že nereflektuje všetky dôležité odporúčania súvisiace so vzdelávaním. Z môjho pohľadu bude v ďalšom období potrebné zamerať sa aj na zistenia o porušení práv žiakov, obzvlášť tých bez prístupu k online dištančnému vzdelávaniu, a to aj v intenciách zistení Inštitútu vzdelávacej politiky,“ uzavrela verejná ochrankyňa práv.